

عمان:

مذاکرات درباره هرمز ادامه دارد

وزارت خارجه عمان روز شنبه اعلام کرد مذاکرات جاری درباره تر تیبات مربوط به کشتیرانی در تنگه هرمز در فضایی مثبت و سازنده در حال انجام است. وزارت خارجه عمان در بیانیه‌ای بر ضرورت پرهیز از هر گونه اقداماتی که بر روند مذاکرات و پیشرفت‌های حاصل‌شده که منافع همه طرف‌ها را در نظر می‌گیرد، تأثیر بگذارد، تأکید کرد. پیش‌تر «سیدعباس عراقچی» وزیر امور خارجه اعلام کرده بود تهران و مسقط به دستیابی به توافق درباره یک مسیر جدید کشتیرانی در تنگه هرمز بسیار نزدیک شده‌اند.

■ ■ ■

ادعای زلنسکی

درباره توافق با آمریکا

رئیس جمهور اوکراین در یک نشست مطبوعاتی اعلام کرد: چه کسی موشک‌ها و سامانه‌های رهگیر را در اختیار دارد؟ کشورهایی که آنها را تولید می‌کنند و در درجه نخست ایالات متحده. آیا [آمریکا] می‌تواند در این زمینه به ما کمک کند؟ ما در حال کار روی این موضوع هستیم. موشک‌ها هر ماه در اختیار ما قرار خواهد گرفت؛ ما توافق‌هایی در این زمینه داریم. آیا این موشک‌ها کافی خواهد بود؟ خیر.

به گفته ولودیمیر زلنسکی، اوکراین در حال حاضر موشک‌های رهگیر کمتری نسبت به سال گذشته در اختیار دارد. پیش‌تر، ارتش اوکراین اذعان کرده بود در جریان حملات شبانه اخیر نیروهای مسلح روسیه، نتوانسته هیچ‌یک از موشک‌های «سکندر» شلیک‌شده از سوی نیروهای روسیه را رهگیری کند. روزنامه فاینشال تایمز پیش‌تر گزارش داده بود دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری آمریکا، درخواست زلنسکی برای دریافت موشک‌های رهگیر اضافه سامانه پاتریوت را رد کرده و گفته است واشنگتن به این موشک‌ها برای حفاظت از دارایی‌ها و متحدان خود در غرب نیاز دارد.

■ ■ ■

سفر رئیس دستگاه اطلاعاتی سعودی به عراق

دفتر اطلاع‌رسانی دولت عراق اعلام کرد «علی الزیدی» نخست‌وزیر عراق از «خالد بن علی الحمیدان» رئیس دستگاه اطلاعاتی سعودی در بغداد استقبال کرد. دفتر نخست‌وزیر عراق با انتشار بیانیه‌ای اعلام کرد الزیدی و الحمیدان بر سر ادامه «هماهنگی امنیتی و تبادل اطلاعات» میان ۲ کشور به توافق رسیدند. بر اساس این بیانیه، الزیدی همچنین بار دیگر بر «موضع قاطع کابینه تحت رهبری‌اش درباره صیانت از حاکمیت عراق و منافع ملت آن و عدم اجازه استفاده از اراضی عراق به عنوان نقطه آغازی برای انجام هر گونه اقدام یا فاعیاتی علیه کشورهای دیگر» تأکید کرد. این سفر همزمان با اعلام تعویق حملات از سوی گروه‌های مقاومت عراق در واکنش به حملات آمریکا و عربستان به این کشور انجام شد.

■ ■ ■

نگرانی سیاستمدار اماراتی از ائتلاف مکه

«توافقنامه دفاع مشترک مکه» که میان سعودی، ترکیه و پاکستان امضا شد، واکنش‌های چشمگیری را در محافل سیاسی و آکادمیک امارات، بویژه از سوی «عبدالخالق عبدالله» سیاستمدار و مشاور سابق «محمدبن زاید» رئیس این کشور برانگیخته است. انتقادات اماراتی‌ها بیشتر بر ماهیت توافقنامه و زمان‌بندی آن و همچنین ابهام پیرامون «دشمن مشترک» که این ائتلاف علیه آن شکل گرفته است و مشخص نبودن هماهنگی با عدم هماهنگی با سایر کشورهای شورای همکاری خلیج فارس برای تشکیل آن، تمرکز دارد. عبدالله، شخصیت آکادمیک و سیاستمدار اماراتی، از برجسته‌ترین منتقدان این توافقنامه بود و در شبکه اجتماعی «ایکس» نوشت تقویت همکاری‌های نظامی و سیاسی میان اعضای شورای همکاری و تحکیم اتحاد بین کشورهای حاشیه خلیج فارس، بسیار مهم‌تر از سرمایه‌گذاری در ترتیبات نظامی و سیاسی منطقه‌ای است که کشورهای دیگری را دربر می‌گیرد. وی با ابراز تردید درباره کارآمدی ائتلاف جدید، درباره ماهیت تهدیدی که ۳ کشور باید به‌طور مشترک با آن روبرو شوند، پرسید: «از طرف‌های موفقیت‌بر انتلافی، مشخص کردن دشمن مشترک است؛ دشمن کشورهای این ائتلاف کیست؟»

■ ■ ■

عملیات ناکام داعش در دمشق

نیروهای امنیت داخلی سوریه از خنثی‌سازی یک عملیات تروریستی داعش در منطقه سیده زینب در حومه دمشق خبر دادند؛ عملیاتی که طی آن ۲ عضو این گروهک هنگام کارگذاری بمب دست‌ساز هدف نیروهای امنیتی قرار گرفته و کشته شدند. نیروهای امنیت داخلی سوریه در بیانیه‌ای ادعا کردند ۲ عضو گروهک تروریست داعش را در منطقه سیده زینب در حومه دمشق شناسایی و در جریان درگیری مسلحانه از پای درآوردند. بنا بر اعلام وزارت کشور سوریه، این ۲ نفر در حال آماده‌سازی و کارگذاری یک بمب دست‌ساز برای اجرای عملیات تروریستی بودند. بر اساس بیانیه نیروهای امنیت داخلی سوریه، یک گشت امنیتی در جریان مأموریت شبانه خود در مسیرهای منتهی به مراکز و پادگان‌های دولتی، به ۲ فرد نقابدار که در کنار جاده مستقر شده بودند، مشکوک شد. نیروهای امنیتی برای بررسی هویت آنها، تلاش کردند این ۲ نفر را متوقف کنند اما افراد مسلح به سوی نیروهای امنیتی تیراندازی کردند. در پی تیراندازی، درگیری مسلحانه میان ۲ طرف رخ داد. عملیات کشته شدن هر ۲ فرد مسلح منجر شد. نیروهای امنیتی پس از بررسی محل دریافتند این افراد در حال کارگذاری بمب دست‌ساز بوده‌اند و قصد داشتند از آن برای اجرای یک عملیات تروریستی علیه یکی از مراکز دولتی استفاده کنند.

گزارش «وطن امروز» درباره تأثیر تضعیف هژمونی ایالات متحده، بر تصمیم کشورها برای ایجاد ائتلاف‌های منطقه‌ای

خاورمیانه منهای آمریکا

منافع اقتصادی عربستان را تهدید می‌کند، زیرا اقتصاد و برنامه‌های توسعه‌ای این کشور همچنان وابستگی زیادی به ثبات بازار انرژی و مسیرهای صادراتی دارد.

رویتزر در ادامه گزارش خود آورد: در چنین شرایطی، مساله صرفاً این نیست که آمریکا چه میزان قدرت نظامی در منطقه دارد، بلکه پرسش برای ریاض این است: در لحظه‌ای که منافع حیاتی عربستان در معرض تهدید قرار می‌گیرد، واشنگتن تا چه اندازه و با چه سرعتی آماده دفاع از آن کشور است؟ همین مساله به یکی از عوامل مهم در بازنگری امنیتی کشورهای عرب به صورت مستقل از واشنگتن تبدیل شده است.

■ **تضعیف بازدارندگی واشنگتن**

گزارش‌های تحلیلی اخیر نیز از تغییر برداشت کشورهای منطقه نسبت به توان بازدارندگی آمریکا

حاکایت دارد.

در یکی از تحلیل‌های منتشرشده درباره پیمان مکه، استدلال شده است که طولانی شدن جنگ علیه ایران و ناتوانی آمریکا در بازگرداندن سریع وضعیت امنیتی پیش از جنگ، باعث شده برخی کشورهای منطقه در محاسبات خود درباره برتری نظامی آمریکا تجدیدنظر کنند.

آندریس کریگ، مدرس مطالعات دفاعی در کینگز کالج لندن استدلال کرد برای عربستان، داشتن چندین لایه امنیتی مستقل از آمریکا می‌تواند مزیت راهبردی داشته باشد. این رویکرد با سیاست خارجی جدید ریاض نیز همخوانی دارد. عربستان طی سال‌های اخیر همزمان روابط خود را با آمریکا حفظ کرده، روابط خود با چین را گسترش داده، با ایران وارد روند تنش‌زدایی شده و همکاری‌های دفاعی با ترکیه و پاکستان را افزایش داده است.

بر اساس این گزارش، اگر عربستان در گذشته امنیت خود را عمدتاً از طریق رابطه با آمریکا دنبال می‌کرد، اکنون می‌کوشد در کنار آمریکا، روابط دفاعی با پاکستان و ترکیه را نیز تقویت کند و همزمان روابط با چین و سایر قدرت‌های بزر برای ریاض اهمیت اقتصادی و سیاسی دارد. از این منظر، پیمان دفاعی مکه را می‌توان بخشی از «روند گذار از «امنیت تحت حمایت یک قدرت خارجی» به «امنیت چندلایه و چندشریکی» دانست.

«استریتز تایمز» نیز در گزارشی درباره چرایی شکل‌گیری پیمان مکه نوشت: تقریباً ۶ ماه پس از جنگ علیه ایران، ایالات متحده نتوانسته ضربه نهایی را به ایران وارد کند، در حالی که تهران همچنان ترافیک را در داخل و اطراف تنگه هرمز در کنترل خود دارد و متحدان تهران کشتیرانی در دریای سرخ را نیز دچار اختلال کرده‌اند و این واقعیت، معماری امنیتی منطقه را دگرگون کرده و باعث شده دهه‌ها، تفکر رایج و کلیشه‌ای درباره برتری نظامی آمریکا به چالش کشیده شود. یک تحلیلگر سیاسی نزدیک

توافق مکه با توافق دفاعی سال گذشته ریاض – اسلام‌آباد است. ترکیه از یک سو عضو ناتو و دارای یکی از بزرگ‌ترین ارتش‌های منطقه است و از سوی دیگر طی سال‌های اخیر به یکی از بازیگران مهم صنایع دفاعی، پهبادی و موشکی تبدیل شده است. عربستان نیز به یکی از مشتریان مهم صنایع دفاعی ترکیه تبدیل شده و همکاری‌های نظامی و صنعتی ۲ کشور در سال‌های اخیر گسترش یافته است.

رویتزر گزارش داد عربستان یکی از خریداران مهم پهبادهای ترکیه است و همکاری دفاعی میان آنکارا و ریاض در حوزه‌های مختلف در حال گسترش است. پاکستان نیز روابط نظامی دیرینه‌ای با عربستان دارد و طی دهه‌های گذشته آموزش و کمک فنی به نیروهای سعودی ارائه کرده است. همین ترکیب است که باعث شده برخی ناظران از توافق مکه به عنوان چارچوبی بالقوه در معماری امنیتی جدید منطقه یاد کنند.

■ **تردید درباره ترتیبات آمریکامحور**

شاید مهم‌ترین پیام سیاسی پیمان مکه نه مر تبیط با حضور ترکیه و پاکستان، بلکه در غیبت آمریکا در این توافق نهفته باشد. دهه‌ها، ستون اصلی معماری امنیتی خلیج فارس بر حضور نظامی آمریکا، فروش تسلیحات آمریکایی، پایگاه‌های نظامی و همکاری اطلاعاتی و پدافندی واشنگتن با کشورهای عرب استوار بوده است اما جنگ جاری علیه ایران، این پرسش قدیمی را دوباره مطرح کرد: آیا کشورهای عرب می‌توانند برای امنیت خود همچنان به آمریکا متکی باشند؟

کریستین کوتس اولریچسن، پژوهشگر خاورمیانه در مؤسسه سیاست عمومی دانشگاه رایس آمریکا، در ارزیابی خود از توافق مکه گفت کشورهای منطقه طی یک دهه گذشته بارها نسبت به قابلیت اتکا به مشارکت امنیتی آمریکا تردید داشته‌اند اما جنگ واشنگتن علیه ایران، تردید کشورهای عرب نسبت به توان امنیتی آمریکا را دوچندان کرده است.

■ **شکست چتر امنیتی آمریکا**

بسیاری از کارشناسان جنگ جاری آمریکا علیه ایران را مهم‌ترین زمینه برای شکل‌گیری ترتیبات امنیتی جدید در غرب آسیا دانسته‌اند. بر اساس گزارش رویتزر، عربستان و هم‌چنین خطر اختلال در صادرات انرژی و مسیرهای دریایی روبه‌رو شده است. رویتزر گزارش داد عربستان در هفته‌های اخیر نگران حملات هماهنگ از شمال و جنوب بوده و تأسیسات انرژی، بندار و فرودگاه‌های آن کشور در زمره زیرساخت‌های احتمالی هدف قرار گرفته‌اند.

از سوی دیگر، درگیری سه عراق، یمن، خلیج فارس و مسیرهای دریایی نیز کشیده شده است. حملات به کشتیرانی و اختلال در تردد در تنگه هرمز، مستقیماً

تشدید درگیری‌ها و عملیات پیش‌دستانه نیروهای دولت صنعا علیه نیروهای مزدور سعودی در خاک یمن

رودست صنعا به ریاض!

بالستیک و پهبادهای تهاجمی قابل‌تیل توجه‌است. براساس اطلاعات منتشرشده از سوی منابع یمنی، بخش مهمی از موشک‌ها از مناطق کوهستانی غرب و شمال غرب مأرب شلیک شده است. از جمله رشته‌کوه‌های هیلان در شهر صروح، اطراف اردوگاه ماس در شهر مدغل و مناطقی در امتداد جبهه‌های شرق صنعا در فهرست مناطق مورد اشاره قرار گرفته‌اند.

گزارش‌ها همچنین از فعالیت موشکی و پهبادی در استان جوف حکایت دارد؛ مناطقی که از نظر جغرافیایی امکان هدف قرار دادن مواضع نیروهای مزدور سعودی در جبهه‌های شمال و شرق را فراهم می‌کنند.

عملیات اخیر نشان می‌دهد نیروهای مسلح یمن تلاش کرده‌اند به جای تمرکز حملات بر یک محور، شبکه‌ای از مواضع و تجمعات نظامی نیروهای وابسته به عربستان را در چند جبهه به‌طور همزمان هدف قرار دهند.

■ **چه تسلیحاتی در حملات استفاده شده است؟**

کارشناسان نظامی آگاه به تحولات یمنن معتقدند بخش قابل توجهی از تسلیحات مورد استفاده نیروهای مسلح یمن در عملیات‌های داخلی، بر پایه زرادخانه‌ای است که انصارالله طی

سال‌های جنگ توسعه داده است.

در میان موشک‌هایی که طی سال‌های گذشته در عملیات‌های انصارالله مورد استفاده قرار گرفته‌اند، خانواده موشک‌های بدر، زلزال و برکان قرار دارند. همچنین پهبادهای تهاجمی و انتحاری مختلفی از جمله از خانواده پهبادهای «قاصف» در عملیات‌های این گروه مورد استفاده قرار گرفته است.

گزارش‌های سازمان ملل نیز پیش‌تر نشان داده بود انصارالله از ترکیبی از موشک‌های بالستیک و سامانه‌های هوایی بدون سرنشین در حملات خود استفاده کرده است.

در گزارش کارشناسان سازمان ملل در سال‌های گذشته، موشک‌های بدر و پهبادهای ساخت داخل از جمله تسلیحات

گروه بین‌الملل: امضای پیمان دفاعی مشترک رژیم سعودی، ترکیه و پاکستان، پرسش‌های تازه‌ای درباره آینده نظم امنیتی و ژئوپلیتیک غرب آسیا مطرح کرده است؛ منطقه‌ای که پس از آغاز جنگ آمریکا و رژیم صهیونیستی علیه ایران در ۲۸ فوریه/۹ اسفند، وارد یکی از بی‌ثبات‌ترین دوره‌های امنیتی خود در دهه‌های اخیر شد.

به گزارش «وطن امروز»، در شرایطی که تداوم بحران در تنگه هرمز، امنیت کشورهای عرب حاشیه خلیج فارس را مستقیماً تحت تأثیر قرار داده است، ریاض، آنکارا و اسلام‌آباد روز جمعه در مکه چارچوب تازه‌ای برای همکاری دفاعی ایجاد کردند؛ توافقی که اگرچه هنوز جزئیات اجرایی آن منتشر نشده اما از نظر سیاسی می‌تواند نشانه‌ای از تغییر در محاسبات امنیتی کشورهای منطقه باشد.

پیمان موسوم به «توافقنامه دفاع مشترک مکه» در دیدار محمدبن سلمان ولیعهد سعودی، رجب‌طیب اردوغان رئیس‌جمهور ترکیه و شهباز شریف نخست‌وزیر پاکستان در مکه امضا شد.

در بیانیه مشترک ۳ کشور آمده هدف این توافق، «تقویت بازدارندگی جمعی در برابر هر گونه اقدام تجاوزکارانه» است و بر اساس آن، هر گونه حمله مسلحانه علیه یکی از ۳ کشور، حمله علیه هر ۳ کشور تلقی خواهد شد. این توافق همچنین بر توسعه همه ابعاد همکاری دفاعی میان ۳ طرف تأکید دارد.

اهمیت این بند در آن است که در ظاهر به منطق دفاع جمعی نزدیک می‌شود؛ منطقه‌ی که در ماده ۵ سازمان آتلانتیک شمالی نیز وجود دارد. با این حال، مقایسه مستقیم پیمان مکه با ناتو در شرایط فعلی زودهنگام است، زیرا توافق جدید هنوز مشخص نکرده است؛ صورت حمله به یکی از اعضا، ۲ کشور دیگر دقیقاً چه تعهد نظامی، عملیاتی یا مالی‌ای خواهند داشت. خبرگزاری رویتزر با اشاره به همین ابهام تأکید کرد بیانیه ۳ کشور جزئیات تعهدات عملی آنها را مشخص نکرده است و هنوز معلوم نیست این توافق تا چه اندازه اعضا را به اقدام نظامی مشخص در دفاع از یکدیگر ملزم می‌کند.

■ **پیشینه شکل‌گیری پیمان مکه**

به اعتقاد بسیاری از ناظران، توافق مکه بخشی از روندی بزرگ‌تر در سیاست خارجی آل سعود است؛ روندی که طی سال‌های اخیر به سمت تنوع‌بخشی به شرکای امنیتی و کاهش اتکا به یک قدرت خارجی واحد حرکت کرده است. عربستان پیش از این نیز با پاکستان توافق دفاعی امضا کرده بود. ریاض و اسلام‌آباد ۱۷ سپتامبر ۲۰۲۵ «توافقنامه دفاع متقابل راهبردی» را امضا کردند که بر اساس آن، تجاوز علیه هر یک از ۲ کشور، تجاوز علیه دیگری تلقی می‌شود. مقام‌های ۲ کشور آن زمان این توافق را در چارچوب روابط راهبردی و همکاری دفاعی دیرینه خود توصیف کردند. بنابراین پیمان مکه در واقع گسترش و چندجانبه کردن همان چارچوبی است که عربستان و پاکستان سال ۲۰۲۵ ایجاد کرده بودند.

از سوی دیگر عربستان و سایر اعضای شورای همکاری خلیج فارس نیز سال‌هاست درباره همکاری دفاعی جمعی با یکدیگر چارچوب‌هایی دارند. با این حال، تجربه چند دهه گذشته نشان داده است این ترتیبات الزاماً به معنای ایجاد یک سازوکار عملیاتی مشابه ناتو نیست.

حتی در مورد توافق دفاعی عربستان و پاکستان در سال ۲۰۲۵ نیز مرکز مطالعات راهبردی و بین‌المللی آمریکا، موسوم به CSIS، هشدار داده بود دامنه واکنش جمعی در آن توافق به‌طور دقیق تعریف نشده و مشخص نیست دقیقاً چه نوع «تجاوز»ی واکنش نظامی مشترک را فعال خواهد کرد. این اندیشکده همچنین تأکید کرده بود متن منتشرشده آن توافق هیچ اشاره‌ای به بازدارندگی هستنا نداشت. این وضعیت نشان می‌دهد عبارت «حمله به یکی، حمله به همه» به‌تنهایی برای اثبات شکل‌گیری یک ائتلاف نظامی تمام‌عبار کافی نیست و با توجه به عدم انتشار جزئیات این پیمان، هنوز با اطمینان نمی‌توان درباره نوع و میزان تعهدات اعضا به یکدیگر سخن گفت.

■ **آنکارا چرا وارد شد؟**

در عین حال ورود ترکیه، یکی از مهم‌ترین تفاوت‌های

باالسبتیک و پهبادهای تهاجمی انجام شد، نگرانی‌ها دربارۀ بازگشت

یمن به چرخه جدیدی از درگیری‌های گسترده را افزایش داده است. منابع یمنی شمار تلفات نیروهای دولت مورد حمایت عربستان را ده‌ها نفر اعلام کرده‌اند، در مقابل مقام‌های یمنی و منابع وابسته به دولت صنعا این عملیات را اقدامی پیش‌دستانه برای جلوگیری از تحركات نظامی نیروهای مورد حمایت ریاض توصیف کردند. خبرگزاری‌های بین‌المللی نیز از کشته شدن دست‌کم ۳۰ مزدور سعودی و زخمی شدن ۵۰ نفر دیگر در حملات اخیر خبر دادند؛ حملاتی که در مأرب و حضرموت انجام شد و از آن به عنوان یکی از خونین‌ترین عملیات‌ها علیه مزدوران سعودی از زمان آتش‌بس ۲۰۲۲ یاد شده است.

در همین حال گزارش‌هایی از گسترش دامنه درگیری به خاک عربستان نیز منتشر شده است. بر اساس برخی گزارش‌ها، حملات و تبادل آتش در منطقه مرزی نجران نیز به زخمی شدن شماری از نیروهای سعودی منجر شده است.
■ **موج گسترده حملات موشکی و پهبادی**
منابع یمنی نزدیک به دولت صنعا گزارش دادند نیروهای مسلح یمن طی ۳ روز، حدود ۵۰ موشک پدیدار کرده‌اند. ۳۰ پهباد علیه مواضع نیروهای وابسته به عربستان شلیک کرده‌اند. بر اساس اعلام همین منابع، تنها در روز جمعه حدود ۲۰ موشک و ۱۵ پهباد تهاجمی در عملیات‌های مختلف به کار گرفته شد.

اهمیت این عملیات تنها به تعداد پرتابه‌ها محدود نمی‌شود، بلکه گستره جغرافیایی حملات و استفاده همزمان از موشک‌های